

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

9 juin 2020

PROPOSITION DE LOI

**améliorant l'accès
à l'aide juridique de deuxième ligne
par l'augmentation
des seuils financiers d'accessibilité**

AMENDEMENTS

Voir:

Doc 55 **0175/ (S.E. 2019):**

- 001: Proposition de loi de M. Van Hecke et Mme Khattabi.
- 002: Avis de la Cour des comptes.
- 003: Amendement.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

9 juni 2020

WETSVOORSTEL

**tot verbetering van de toegang
tot de juridische tweedelijnsbijstand,
door de ter zake geldende
inkomensmaxima te verhogen**

AMENDEMENTEN

Zie:

Doc 55 **0175/ (B.Z. 2019):**

- 001: Wetsvoorstel van de heer Van Hecke en mevrouw Khattabi.
- 002: Advies van het Rekenhof.
- 003: Amendement.

02451

N° 2 DE MM. **BOUKILI ET VAN HEES**Art. 4/1 (*nouveau*)**Insérer un article 4/1, rédigé comme suit:**

“Art. 4/1. À l’article 508/15 du Code judiciaire, est inséré un alinéa comme suit:

La décision du bureau d’aide juridique octroyant l’aide juridique de deuxième ligne, partiellement ou entièrement gratuite, constitue la preuve de moyens d’existence insuffisants permettant l’octroi automatique du bénéfice à l’assistance judiciaire pour les personnes visées aux article 670.”

Nabil BOUKILI (PVDA-PTB)
Marco VAN HEES (PVDA-PTB)

Nr. 2 VAN DE HEREN **BOUKILI EN VAN HEES**Art. 4/1 (*nieuw*)**Een artikel 4/1 invoegen, luidende:**

“Art. 4/1. Artikel 508/15 van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998, wordt aangevuld met een lid, luidende:

“De beslissing van het bureau voor juridische bijstand waarbij gedeeltelijk of volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand wordt verleend, vormt het bewijs van ontoereikende bestaansmiddelen, op grond waarvan de rechtsbijstand als bedoeld in artikel 670 kan worden verleend.”

N° 3 DE MM. **BOUKILI ET VAN HEES**Art. 7/1 (*nouveau*)**Insérer un article 7/1, rédigé comme suit:**

“Art. 7/1. La demande d’assistance judiciaire et la demande d’aide juridique de deuxième ligne peuvent être portées conjointement devant un guichet unique qui vérifie que les conditions sont remplies et dispose d’un accès aux banques de données pour pouvoir vérifier la situation financière.”

JUSTIFICATION

Suivant l’article 664 du Code judiciaire, l’assistance judiciaire consiste à dispenser, en tout ou en partie, ceux qui ne disposent pas des revenus nécessaires pour faire face aux frais d’une procédure, même extrajudiciaire, de payer les droits divers, d’enregistrement, de greffe et d’expédition et les autres dépens qu’elle entraîne. Elle assure notamment aux intéressés la gratuité du ministère des officiers publics et ministériels. L’article 665 du même code énumère les actes et procédures auxquels l’assistance judiciaire est applicable.

L’article 667 et 668 du Code judiciaire dispose que le bénéfice de l’assistance judiciaire est accordé aux personnes lorsque leur prétention paraît juste et qu’elles justifient de l’insuffisance de leurs revenus.

Il y est, notamment, précisé que: “La décision du bureau d’aide juridique octroyant l’aide juridique de deuxième ligne, partiellement ou entièrement gratuite, constitue la preuve de moyens d’existence insuffisants.” Cette harmonisation partielle date de 2006.

Toutefois, force est de constater que l’octroi de l’assistance juridique n’est pas automatiquement lié à l’octroi de l’aide juridique totalement ou partiellement gratuite.

Actuellement, cela implique des démarches supplémentaires qui rendent plus difficile l’accès à la justice aux personnes qui souhaitent protéger leurs droits. Le requérant doit dès lors s’adresser à deux guichets différents: le bureau

Nr. 3 VAN DE HEREN **BOUKILI EN VAN HEES**Art. 7/1 (*nieuw*)**Een artikel 7/1 invoegen, luidende:**

“Art. 7/1. Het verzoek om rechtsbijstand en het verzoek om juridische tweedelijnsbijstand kunnen gelijktijdig worden ingediend bij een enig loket; deze dienst gaat na of aan de gestelde voorwaarden is voldaan en heeft toegang tot de databanken om de financiële situatie te kunnen verifiëren.”

VERANTWOORDING

Op grond van artikel 664 van het Gerechtelijk Wetboek bestaat rechtsbijstand erin wie niet over de nodige bestaansmiddelen beschikken om de kosten van rechtspleging, zelfs van een buitengerechtelijke rechtspleging, te dragen, geheel of ten dele te ontslaan van de betaling van de diverse rechten, registratie-, griffie- en uitgifterechten en van de andere kosten welke deze rechtspleging met zich brengt. Dankzij die rechtsbijstand kunnen de betrokkenen tevens kosteloos aanspraak maken op de tussenkomst van openbare en ministeriële ambtenaren. In artikel 665 van hetzelfde Wetboek worden de handelingen en procedures opgesomd waarvoor de rechtsbijstand kan worden verleend.

Krachtens de artikelen 667 en 668 van het Gerechtelijk Wetboek wordt rechtsbijstand verleend aan de personen van wie het verzoek betrekking heeft op zaken die kennelijk ontvankelijk of gegrond lijken en die aantonen dat hun bestaansmiddelen ontoereikend zijn.

Artikel 667 verduidelijkt met name dat de “beslissing van het bureau voor juridische bijstand waarbij gedeeltelijk of volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand wordt verleend, (...) het bewijs voor ontoereikende bestaansmiddelen [vormt]. Deze partiële onderlinge afstemming dateert van 2006.

Men kan evenwel niet om de vaststelling heen dat het verlenen van rechtsbijstand niet automatisch gepaard gaat met het verlenen van gedeeltelijk of volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand.

In de huidige stand van zaken moeten daartoe extra stappen worden gezet die de toegang tot het gerecht bemoeilijken voor mensen die hun rechten willen beschermen. De eiser moet zich derhalve tot twee verschillende diensten wenden,

d'aide juridique pour l'aide juridique de deuxième ligne et le bureau du tribunal qui est saisi de l'affaire pour l'assistance judiciaire (art. 670 Code judiciaire).

Le PTB veut, par cet amendement, que le bénéfice de l'assistance judiciaire soit rendu automatique dans les chefs des personnes qui se voient un droit à l'aide juridique de deuxième ligne. Il est nécessaire, pour ce faire, d'instaurer une procédure unique pour les deux types d'aide, dont les conditions sont déjà harmonisées, par la création d'un guichet unique. Celui-ci, qui disposerait d'un accès aux banques de données pour pouvoir vérifier la situation financière, permettra aux personnes pauvres ou à celles qui ont peu de revenus, de ne devoir demander qu'une seule fois de l'aide.

Nabil BOUKILI (PVDA-PTB)
Marco VAN HEES (PVDA-PTB)

met name tot het bureau voor juridische bijstand (dat juridische tweedelijnsbijstand verleent) en tot het bureau van de rechtbank waarbij de zaak aanhangig is gemaakt (dat rechtsbijstand verleent) (krachtens artikel 670 van het Gerechtelijk Wetboek).

Met dit amendement beoogt de PTB-fractie te bewerkstelligen dat de burgers aan wie het recht op juridische tweedelijnsbijstand werd verleend, automatisch aanspraak kunnen maken op rechtsbijstand. Daartoe moet een enige procedure worden ingesteld voor de beide vormen van bijstand, waarvan de toegangsvoorwaarden al op elkaar werden afgestemd, door de oprichting van een enig loket. Dat aanspreekpunt, dat toegang zou hebben tot de databanken om de financiële situatie van de aanvrager na te gaan, zal ervoor zorgen dat mensen in armoede of met een gering inkomen hun verzoek om bijstand slechts eenmaal hoeven in te dienen.

N° 4 DE M. AOUASTI ET CONSORTS

Art. 2

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 2. L'article 508/13 alinéa 2 du Code judiciaire inséré par la loi du 23 novembre 1998 et remplacé par la loi du 16 juillet 2016, est abrogé.”

Khalil AOUASTI (PS)
Stefaan VAN HECKE (Ecolo-Groen)
Özlem ÖZEN (PS)
Zakia KHATTABI (Ecolo-Groen)
Laurence ZANCHETTA (PS)

Nr. 4 VAN DE HEER AOUASTI c.s.

Art. 2

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 2. Artikel 508/13, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998 en vervangen bij de wet van 16 juli 2016, wordt opgeheven.”

N° 5 DE M. AOUASTI ET CONSORTS

Art. 3

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 3. Dans le Livre III bis, Chapitre IV, Section II du Code Judiciaire, il est inséré un article 508/13/1, rédigé comme suit:

“Art. 508/13/1. § 1er. Sous réserve de dispositions internationales ou nationales prévoyant l’octroi pour certaines personnes de l’aide juridique de deuxième ligne ou de l’assistance judiciaire totalement gratuites sans conditions, dispose de moyens d’existence insuffisants au sens de l’article 508/13 et peut bénéficier de l’aide juridique entièrement gratuite, les personnes énumérées ci-après:

1° la personne isolée qui justifie, par tout document à apprécier par le bureau d’aide juridique ou, pour l’assistance judiciaire, selon le cas, par le bureau d’assistance judiciaire ou par le juge, que son revenu mensuel net est inférieur à 1 226 euros;

2° la personne isolée avec personne à charge ou la personne cohabitant avec un conjoint ou avec toute autre personne avec laquelle elle forme un ménage, si elle justifie par tout document à apprécier par le bureau d’aide juridique ou, pour l’assistance judiciaire, selon le cas, par le bureau d’assistance judiciaire ou par le juge, que le revenu mensuel net du ménage est inférieur à 1 517 euros.

Pour la détermination du revenu visé à l’alinéa 1er, 2°, il est tenu compte d’une déduction de 20 % du revenu d’intégration par personne à charge.

Pour la détermination du revenu visé à l’alinéa 1er, 1° et 2°, il est tenu compte des charges résultant d’un endettement exceptionnel ainsi que de tout autre moyen d’existence, et notamment, des revenus professionnels, des revenus des biens immobiliers, des revenus des

Nr. 5 VAN DE HEER AOUASTI c.s.

Art. 3

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 3. In boek IIIbis, hoofdstuk IV, afdeling II, van het Gerechtelijk Wetboek wordt een artikel 508/13/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 508/13/1. § 1. Behoudens internationale of nationale bepalingen op grond waarvan voor sommige personen wordt voorzien in de toekenning zonder voorwaarden van volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand of rechtsbijstand, beschikken de hierna vermelde personen over ontoereikende bestaansmiddelen als bedoeld in artikel 508/13 en genieten zij de volledige kosteloosheid van de juridische bijstand:

1° de alleenstaande persoon die, aan de hand van een document dat te beoordelen is door het bureau voor juridische bijstand of, wat de rechtsbijstand betreft, naargelang van het geval, door het bureau voor rechtsbijstand of door de rechter, bewijst dat zijn maandelijks netto-inkomen lager dan 1 226 euro is;

2° de alleenstaande persoon met iemand ten laste of de samenwonende met zijn echtgenoot of met iedere andere persoon met wie hij een feitelijk gezin vormt, indien hij bewijst, aan de hand van om het even welk document te beoordelen door het bureau voor juridische bijstand of, wat de rechtsbijstand betreft, naargelang van het geval, door het bureau voor rechtsbijstand of door de rechter, dat het maandelijks netto-inkomen van het gezin lager is dan 1 517 euro.

Voor de vaststelling van de in het eerste lid, 2°, bedoelde inkomsten wordt rekening gehouden met een aftrek van 20 % van het leefloon per persoon ten laste.

Voor de vaststelling van de in het eerste lid, 1° en 2°, bedoelde inkomsten wordt rekening gehouden met de lasten die voortvloeien uit een buitengewone schuldenlast, alsook met elk ander bestaansmiddel, met name beroepsinkomsten, inkomsten uit onroerende goederen,

biens mobiliers et divers, des capitaux, des avantages, ainsi que des signes et indices qui laissent apparaître une aisance supérieure aux moyens d'existence déclarés, à l'exception des allocations familiales et son unique et propre habitation.

La cohabitation visée à l'alinéa 1er, 2°, est le fait pour deux ou plusieurs personnes, de vivre ensemble sous le même toit et de régler principalement en commun les dépenses ménagères.

Lorsque les intérêts de la personne visée à l'alinéa 1er, 2°, sont opposés à ceux de son conjoint ou cohabitant, il ne sera pas tenu compte des revenus de ce dernier.

§ 2. Sauf preuve contraire, est présumée être une personne ne bénéficiant pas de moyens d'existence suffisants au sens de l'article 508/13:

1° le bénéficiaire de sommes payées à titre de revenu d'intégration ou à titre d'aide sociale, sur présentation d'au moins la décision valide du centre public d'action sociale concerné;

2° le bénéficiaire de sommes payées à titre de revenu garanti aux personnes âgées, sur présentation d'au moins l'attestation annuelle de l'Office national des pensions;

3° le bénéficiaire d'allocations de remplacement de revenus aux handicapés, sur présentation d'au moins la décision du ministre qui a la sécurité sociale dans ses attributions ou du fonctionnaire délégué par lui;

4° la personne qui a à sa charge un enfant bénéficiant de prestations familiales garanties, sur présentation d'au moins l'attestation de l'organisme régional d'allocations familiales;

5° le locataire social qui, dans les Régions flamande et de Bruxelles-capitale paie un loyer égal à la moitié du loyer de base ou, qui en Région Wallonne, paie un

inkomsten uit roerende goederen en diverse inkomsten, kapitalen, voordelen, alsmede tekenen en aanwijzingen waaruit een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de aangegeven bestaansmiddelen, behoudens de kinderbijslag en de enige en eigen woning.

Onder de samenwoning bedoeld in het eerste lid, 2°, wordt verstaan het feit dat twee of meer personen samen onder hetzelfde dak wonen en de huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gezamenlijk regelen.

Wanneer de belangen van de persoon bedoeld in het eerste lid, 2°, strijdig zijn met die van zijn echtgenoot of met die van een persoon met wie hij samenwoont, wordt met het inkomen van deze laatste geen rekening gehouden.

§ 2. Behoudens tegenbewijs wordt beschouwd als een persoon wiens bestaansmiddelen onvoldoende zijn in de zin van artikel 508/13:

1° degene die bedragen ontvangt die worden uitgekeerd als leefloon of als maatschappelijke bijstand, minstens op overlegging van de geldige beslissing van het betrokken openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;

2° degene die bedragen ontvangt die worden uitgekeerd als gewaarborgd inkomen voor bejaarden, minstens op overlegging van het jaarlijks attest van de Rijksdienst voor Pensioenen;

3° degene die een inkomensvervangende tegemoetkoming voor gehandicapten ontvangt, minstens op overlegging van de beslissing van de minister tot wiens bevoegdheid de sociale zekerheid behoort of van de door hem afgevaardigde ambtenaar;

4° de persoon die een kind ten laste heeft dat gewaarborgde kinderbijslag ontvangt, minstens op overlegging van het attest van het gewestelijk organisme voor de kinderbijslag;

5° de huurder van een sociale woning die in het Vlaams Gewest en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een huur betaalt die overeenkomt met de helft

loyer minimum, sur présentation d'au moins la dernière fiche de calcul du loyer;

6° la personne en détention, sur présentation des documents probants liés au statut de détenu;

7° le prévenu visé par les articles 216quinquies à 216septies du Code d'instruction criminelle;

8° la personne malade mentale en ce qui concerne la procédure prévue dans le cadre de la loi du 26 juin 1990 sur la protection des malades mentaux, sur présentation des documents probants;

9° l'étranger, pour l'introduction d'une demande d'autorisation de séjour ou d'un recours administratif ou juridictionnel contre une décision prise en application des lois sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, sur présentation des documents probants;

10° le demandeur d'asile ou la personne qui introduit une demande de statut de personne déplacée, sur présentation des documents probants;

11° la personne surendettée, sur présentation d'une déclaration de sa part selon laquelle le bénéfice de l'assistance judiciaire ou de l'aide juridique de deuxième ligne est sollicité en vue de l'introduction d'une procédure de règlement collectif de dettes.

§ 3. Le bureau d'aide juridique ou selon le cas, le bureau d'assistance judiciaire ou le juge, peut demander soit au justiciable soit à des tiers, y compris des instances publiques, toutes les informations jugées utiles, entre autres le dernier avertissement-extrait de rôle, afin de vérifier que les conditions d'accès à l'aide juridique de deuxième ligne et à l'assistance judiciaire sont remplies.

van de basishuurprijs of die in het Waals Gewest een minimumhuur betaalt, minstens op overlegging van de laatste huurberekeningsfiche;

6° de gedetineerde, op overlegging van bewijsstukken met betrekking tot het statuut van gedetineerde;

7° de beklaagde bedoeld in de artikelen 216quinquies tot 216septies van het Wetboek van Strafvordering;

8° de geesteszieke persoon, wat de toepassing van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke betreft, op overlegging van bewijsstukken;

9° de vreemdeling, wat de indiening van het verzoek tot machtiging van verblijf betreft, of van een administratief of rechterlijk beroep tegen een beslissing die werd genomen met toepassing van de wetten betreffende de toegang, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, op overlegging van bewijsstukken;

10° de asielaanvrager of de persoon die een aanvraag indient tot verkrijgen van het statuut van ontheemde, op overlegging van bewijsstukken;

11° de persoon belast met overmatige schulden, op overlegging van een verklaring van hem waaruit blijkt dat de toekenning van de rechtsbijstand of van de juridische tweedelijnsbijstand wordt aangevraagd met het oog op de inleiding van een procedure van collectieve schuldenregeling.

§ 3. Het bureau voor juridische bijstand of, naargelang van het geval, het bureau voor rechtsbijstand of de rechter, kan hetzij aan de rechtzoekende hetzij aan derden, inclusief overheidsinstanties, alle informatie opvragen die nuttig wordt geacht, waaronder het laatste aanslagbiljet, om zich ervan te vergewissen dat de voorwaarden van de juridische tweedelijnsbijstand en rechtsbijstand zijn vervuld.

§ 4. *Le mineur bénéficie de la gratuité totale sur présentation de la carte d'identité ou de tout autre document établissant son état."*

Khalil AOUASTI (PS)
Stefaan VAN HECKE (Ecolo-Groen)
Özlem ÖZEN (PS)
Zakia KHATTABI (Ecolo-Groen)
Laurence ZANCHETTA (PS)

§ 4. *Voor de minderjarige geldt volledige kosteloosheid, op voorlegging van zijn identiteitskaart of van enig ander document waaruit zijn staat blijkt."*

N° 6 DE M. AOUASTI ET CONSORTS

Art. 4

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 4. Dans le même Code il est inséré un article 508/13/2, rédigé comme suit:

“Art. 508/13/2 Dispose de moyens d’existence insuffisants au sens de l’article 508/13 alinéa 1er et peut bénéficier de la gratuité partielle:

1° la personne isolée qui justifie, par tout document à apprécier par le bureau d’aide juridique ou, pour l’assistance judiciaire, selon le cas, par le bureau d’assistance judiciaire ou par le juge, que son revenu mensuel net se situe entre 1 226 et 1 517 euros;

2° la personne isolée avec personne à charge, ou la personne cohabitant avec un conjoint ou avec toute autre personne avec laquelle elle forme un ménage, si elle justifie par tout document à apprécier par le bureau d’aide juridique ou, pour l’assistance judiciaire, selon le cas, par le bureau d’assistance judiciaire ou par le juge, que le revenu mensuel net du ménage se situe entre 1517 euros et 1807 euros.

Pour la détermination du revenu visé à l’alinéa 1er, 2°, il est tenu compte d’une déduction de 20 % du revenu d’intégration par personne à charge.

Pour la détermination du revenu visé à l’alinéa 1er, 1° et 2°, il est tenu compte des charges résultant d’un endettement exceptionnel ainsi que de tout autre moyen d’existence, et notamment, des revenus professionnels, des revenus des biens immobiliers, des revenus des biens mobiliers et divers, des capitaux, des avantages, ainsi que des signes et indices qui laissent apparaître une aisance supérieure aux moyens d’existence déclarés, à l’exception des allocations familiales et sa propre et unique habitation.

Nr. 6 VAN DE HEER AOUASTI c.s.

Art. 4

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 4. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 508/13/2 ingevoegd, luidende:

“Art. 508/13/2. De volgende personen beschikken over ontoereikende bestaansmiddelen zoals bedoeld in artikel 508/13, eerste lid, en kunnen aanspraak maken op de gedeeltelijke kosteloosheid:

1° de alleenstaande persoon die bewijst, aan de hand van om het even welk document te beoordelen door het bureau voor juridische bijstand of, wat de rechtsbijstand betreft, naargelang van het geval, door het bureau voor rechtsbijstand of door de rechter, dat zijn maandelijks netto-inkomen tussen 1 226 en 1 517 euro ligt;

2° de alleenstaande persoon met iemand ten laste of de samenwonende met zijn echtgenoot of met iedere andere persoon met wie hij een feitelijk gezin vormt, indien hij bewijst, aan de hand van om het even welk document te beoordelen door het bureau voor juridische bijstand of, wat de rechtsbijstand betreft, naargelang van het geval, door het bureau voor rechtsbijstand of door de rechter, dat het maandelijks netto-inkomen van het gezin tussen 1 517 en 1 807 euro ligt.

Voor de vaststelling van de in het eerste lid, 2°, bedoelde inkomsten wordt rekening gehouden met een aftrek van 20 % van het leefloon per persoon ten laste.

Voor de vaststelling van de in het eerste lid, 1° en 2°, bedoelde inkomsten wordt rekening gehouden met de lasten die voortvloeien uit een buitengewone schuldenlast, alsook met elk ander bestaansmiddel, met name beroepsinkomsten, inkomsten uit onroerende goederen, inkomsten uit roerende goederen en diverse inkomsten, kapitalen, voordelen, alsmede tekenen en aanwijzingen waaruit een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de aangegeven bestaansmiddelen, behoudens de kinderbijslag en de enige en eigen woning.

La cohabitation visée à l'alinéa 1er, 2°, est le fait pour deux ou plusieurs personnes, de vivre ensemble sous le même toit et de régler principalement en commun les questions ménagères.

La personne visée à l'alinéa 1er, 2°, qui sollicite le bénéfice de l'aide juridique ou de l'assistance judiciaire afin de défendre ses intérêts qui l'opposent à son conjoint ou au cohabitant est visée à l'alinéa 1er, 1°.

La personne qui bénéficie de la gratuité partielle paie à l'avocat une contribution propre dans les frais d'aide juridique par désignation par le bureau d'aide juridique.

Le montant de la contribution dû par le bénéficiaire de l'aide juridique de deuxième ligne partiellement gratuite équivaut à la différence entre ses revenus issus des moyens d'existence et les montants des seuils de revenu pour l'accès à l'aide juridique totalement gratuite, sans que ce montant puisse être supérieur à 125 euros et inférieur à 25 euros. L'avocat verse le reçu de ce paiement au dossier.

Le bureau d'aide juridique ou selon le cas, le bureau d'assistance judiciaire ou le juge, peut demander soit au justiciable soit à des tiers, y compris des instances publiques, toutes les informations jugées utiles, entre autres le dernier avertissement-extrait de rôle, afin de vérifier que les conditions d'accès à l'aide juridique de deuxième ligne et à l'assistance judiciaire sont remplies."

Khalil AOUASTI (PS)
Stefaan VAN HECKE (Ecolo-Groen)
Özlem ÖZEN (PS)
Zakia KHATTABI (Ecolo-Groen)
Laurence ZANCHETTA (PS)

Onder de samenwoning bedoeld in het eerste lid, 2°, wordt verstaan het feit dat twee of meer personen samen onder hetzelfde dak wonen en de huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gezamenlijk regelen.

De in het eerste lid, 2°, bedoelde persoon die de juridische bijstand of rechtsbijstand vraagt teneinde zijn belangen te verdedigen, valt onder de toepassing van het eerste lid, 1°, wanneer die belangen strijdig zijn met die van zijn echtgenoot of van de persoon met wie hij samenwoont.

De persoon die de gedeeltelijke kosteloosheid geniet, betaalt aan de advocaat een eigen bijdrage in de kosten van de juridische bijstand per aanstelling door het bureau van juridische bijstand.

Het bedrag van de door de begunstigde van de gedeeltelijk kosteloze tweedelijnsbijstand verschuldigde bijdrage is gelijk aan het verschil tussen zijn inkomsten uit de bestaansmiddelen en de bedragen van de inkomstengrenzen voor de toegang tot de volledig kosteloze juridische bijstand, zonder dat dit bedrag hoger mag liggen dan 125 euro noch lager dan 25 euro. De advocaat voegt het ontvangstbewijs van deze betaling bij het dossier.

§ 3. Het bureau voor juridische bijstand of, naargelang van het geval, het bureau voor rechtsbijstand of de rechter, kan hetzij aan de rechtzoekende hetzij aan derden, inclusief overheidsinstanties, alle informatie opvragen die nuttig wordt geacht, waaronder het laatste aanslagbiljet, om zich ervan te vergewissen dat de voorwaarden van de juridische tweedelijnsbijstand en rechtsbijstand zijn vervuld."

N° 7 DE M. AOUASTI ET CONSORTS

Art. 5

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 5. Dans le même Code il est inséré un article 508/13/3 rédigé comme suit:

“Art. 508/13/3. Sans préjudice des articles 508/13/1 et 508/13/2, l’aide juridique gratuite est refusée s’il apparaît que le justiciable dispose de capitaux, d’avantages et si des signes et indices laissent apparaître une aisance supérieure aux moyens d’existence déclarés, qui permettent de conclure qu’il est en mesure de payer son avocat lui-même.””

Khalil AOUASTI (PS)
 Stefaan VAN HECKE (Ecolo-Groen)
 Özlem ÖZEN (PS)
 Zakia KHATTABI (Ecolo-Groen)
 Laurence ZANCHETTA (PS)

Nr. 7 VAN DE HEER AOUASTI c.s.

Art. 5

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 5. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 508/13/3 ingevoegd, luidende:

“Art. 508/13/3. Onverminderd de artikelen 508/13/1 en 508/13/2 wordt de kosteloze juridische bijstand geweigerd indien blijkt dat de rechtzoekende beschikt over kapitalen of voordelen, alsook indien uit tekenen en aanwijzingen een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de aangegeven bestaansmiddelen, waaruit kan worden besloten dat hij in de mogelijkheid is zelf zijn advocaat te betalen.””

N° 8 DE M. AOUASTI ET CONSORTS

Art. 5/1 (nouveau)

Insérer un article 5/1, rédigé comme suit:

“Art. 5/1. Dans le même Code il est inséré un article 508/13/4, rédigé comme suit:

“Art. 508/13/4 § 1er. Les montants fixés à l'article 508/13/1, alinéa 1er, 1° et 2°, et à l'article 508/13/2, alinéa 1er, 1° et 2°, sont majorés automatiquement au 1er septembre de chaque année d'un montant forfaitaire de 100 euros.

La première et la dernière majoration interviendront respectivement le 1er septembre 2021 et le 1er septembre 2023.

§ 2 Dès l'année qui suit la dernière majoration, et à chaque 1er septembre, les montants fixés à l'article 508/13/1, alinéa 1er, 1° et 2°, et à l'article 508/13/2, alinéa 1er, 1° et 2°, sont adaptés, chaque année, compte tenu de l'évolution de l'indice des prix à la consommation calculé et nommé à cet effet, tel que prévu dans l'arrêté royal du 24 décembre 1993 portant exécution de la loi du 6 janvier 1989 de sauvegarde de la compétitivité du pays, du mois de juillet de chaque année.

L'indice de départ est celui du mois de juillet 2023.

Chaque augmentation ou diminution de l'indice entraîne une augmentation ou une diminution des montants conformément à la formule suivante: le nouveau montant est égal au montant de base, multiplié par le nouvel indice et divisé par l'indice de départ.

Le résultat est arrondi à l'euro supérieur.

Nr. 8 VAN DE HEER AOUASTI c.s.

Art. 5/1 (nieuw)

Een artikel 5/1 invoegen, luidende:

“Art. 5/1. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 508/13/4 ingevoegd, luidende:

“Art. 508/13/4 § 1. De bedragen vastgesteld in artikel 508/13/1, eerste lid, 1° en 2°, en in artikel 508/13/2, eerste lid, 1° en 2°, worden op 1 september van elk jaar automatisch verhoogd met een vast bedrag van 100 euro.

De eerste en de laatste verhoging zullen respectievelijk op 1 september 2021 en op 1 september 2023 plaatsvinden.

§ 2. Vanaf het jaar volgend op de laatste verhoging, en vervolgens telkens op 1 september, worden de in artikel 508/13/1, eerste lid, 1° en 2°, en in artikel 508/13/2, eerste lid, 1° en 2°, bepaalde bedragen jaarlijks aangepast, rekening houdend met de evolutie van het indexcijfer der consumptieprijzen van de maand juli van elk jaar, daartoe berekend en benoemd zoals geregeld in het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen.

Het aanvangsindexcijfer is dat van de maand juli 2023.

Elke verhoging of verlaging van het indexcijfer leidt tot een verhoging of een verlaging van de bedragen overeenkomstig de volgende formule: het nieuwe bedrag is gelijk aan het basisbedrag, vermenigvuldigd met het nieuwe indexcijfer en gedeeld door het aanvangsindexcijfer.

Het resultaat wordt tot op een euro en naar boven afgerond.

§ 3. Les nouveaux montants sont publiés annuellement par avis au Moniteur belge. Ils entrent en vigueur le 1er septembre de l'année de leur adaptation.””

Khalil AOUASTI (PS)
Stefaan VAN HECKE (Ecolo-Groen)
Özlem ÖZEN (PS)
Zakia KHATTABI (Ecolo-Groen)
Laurence ZANCHETTA (PS)

§ 3. De nieuwe bedragen worden jaarlijks bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Ze treden in werking op 1 september van het jaar van de aanpassing.””

N° 9 DE M. AOUASTI ET CONSORTS

Art. 8

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 8. L’arrêté royal du 18 décembre 2003 déterminant les conditions de la gratuité totale ou partielle du bénéfice de l’aide juridique de deuxième ligne et de l’assistance judiciaire est abrogé.”

Khalil AOUASTI (PS)
Stefaan VAN HECKE (Ecolo-Groen)
Özlem ÖZEN (PS)
Zakia KHATTABI (Ecolo-Groen)
Laurence ZANCHETTA (PS)

Nr. 9 VAN DE HEER AOUASTI c.s.

Art. 8

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 8. Het koninklijk besluit van 18 december 2003 tot vaststelling van de voorwaarden van de volledige of gedeeltelijke kosteloosheid van de juridische tweedelijnsbijstand en de rechtsbijstand wordt opgeheven.”

N° 10 DE M. AOUASTI ET CONSORTS

Art. 9 (*nouveau*)

Sous un nouveau chapitre 5, “Entrée en vigueur”, compléter le dispositif par un article 9, rédigé comme suit:

“Art. 9. La présente loi entre en vigueur le 1er septembre 2020.”

Khalil AOUASTI (PS)
Stefaan VAN HECKE (Ecolo-Groen)
Özlem ÖZEN (PS)
Zakia KHATTABI (Ecolo-Groen)
Laurence ZANCHETTA (PS)

Nr. 10 VAN DE HEER AOUASTI c.s.

Art. 9 (*nieuw*)

Onder een nieuw hoofdstuk 5 met als opschrift “Inwerkingtreding”, het bepalend gedeelte aanvullen met een artikel 9, luidende:

“Art. 9. Deze wet treedt in werking op 1 september 2020.”

N° 11 DE MME GILSON ET M. PIVIN

Art. 2

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 2. Dans l’article 1er, § 1er, alinéa 1er, de l’arrêté royal du 18 décembre 2003 déterminant les conditions de la gratuité totale ou partielle du bénéfice de l’aide juridique de deuxième ligne et de l’assistance judiciaire, modifié par l’arrêté royal du 22 août 2019, les modifications suivantes sont apportées .

1. dans le 1°, les mots “à 1026 euros” sont remplacés par les mots “au seuil de pauvreté établi par le service public fédéral Sécurité Sociale”;

2. dans le 2°, les mots “à 1317 euros” sont remplacés par les mots “au seuil de pauvreté établi par le service public fédéral Sécurité Sociale”.

JUSTIFICATION

La revalorisation de la Justice, et notamment de l’aide juridique de deuxième ligne, sera un objectif du prochain gouvernement. De nombreux partis en ont fait une priorité dans leur programme électoral. L’accès à la Justice est un droit. Ce droit doit être effectif.

Cependant, toute revalorisation de l’aide juridique de deuxième ligne aura un impact budgétaire important. Les estimations de la Cour des comptes le démontrent. Les auteurs de l’amendement estiment que, bien qu’ils soient en total accord avec une revalorisation de l’aide juridique de deuxième ligne, son montant doit être déterminé par un gouvernement qui a une vision globale du budget alloué à la justice et des objectifs qu’il souhaite remplir avec ce budget.

Le système des douzièmes provisoires est aujourd’hui d’application, ce système permet d’assurer uniquement la continuité du service public. La prudence budgétaire doit donc être de mise. La crise COVID-19 que nous traversons accroît encore cette exigence.

Nr. 11 VAN MEVROUW GILSON EN DE HEER PIVIN

Art. 2

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 2. In artikel 1, § 1, eerste lid, van het koninklijk besluit van 18 december 2003 tot vaststelling van de voorwaarden van de volledige of gedeeltelijke kosteloosheid van de juridische tweedelijnsbijstand en de rechtsbijstand, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 22 augustus 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. in het bepaalde onder 1° worden de woorden “1 026 euro” vervangen door de woorden “de door de federale overheidsdienst Sociale Zekerheid vastgestelde armoedegrens”;

2. in het bepaalde onder 2° worden de woorden “1 317 euro” vervangen door de woorden “de door de federale overheidsdienst Sociale Zekerheid vastgestelde armoedegrens”.

VERANTWOORDING

De herwaardering van het gerecht – en meer bepaald van de juridische tweedelijnsbijstand – moet een doelstelling van de volgende regering zijn. Heel wat partijen hebben er in hun verkiezingsprogramma een speerpunt van gemaakt. De toegang tot de rechter is een recht; en dat recht moet daadwerkelijk kunnen worden uitgeoefend.

Niettemin zal elke herwaardering van de juridische tweedelijnsbijstand een forse impact op de begroting hebben. De ramingen van het Rekenhof maken dat duidelijk. De indieners van het amendement staan weliswaar volledig achter een herwaardering van de juridische tweedelijnsbijstand, maar vinden dat het bedrag ervan moet worden bepaald door een regering die een alomvattende visie heeft op het aan de rechtsbedeling toegewezen budget en op de doelstellingen die ze met die middelen wil bereiken.

Thans geldt de regeling van de voorlopige twaalfden, waarvoor louter in de continuïteit van de openbare dienstverlening kan worden voorzien. Budgettaire omzichtigheid is dus aan de orde. Die vereiste wordt nog scherper gesteld door de COVID-19-crisis die we doormaken.

Revaloriser l'aide juridique est un enjeu primordial mais d'autres dossiers relevant de la Justice le sont tout autant. Il ne faudrait pas que d'autres domaines de la Justice voient leur financement diminuer suite à une mesure qui a, certes, toute sa légitimité. Un effet collatéral d'une telle mesure pourrait être, par exemple, que le point *pro deo* diminue faute de budget pour le financer, ce qui n'est pas non plus souhaitable.

Cependant, les auteurs de l'amendement sont particulièrement sensibles au fait que les justiciables se trouvant sous les seuils de la pauvreté n'ont pas accès à l'aide juridique. Cette situation mérite, selon nous, une réponse immédiate de la part du législateur.

Dès lors, l'amendement préconise de prendre comme seuil minimum, pour déterminer l'accès à l'aide juridique de deuxième ligne totalement gratuite, le seuil de pauvreté établi par le SPF Sécurité sociale. Ce seuil est de 60 % du revenu net médian équivalent. En Belgique, ce seuil de revenus est aujourd'hui, de 13 377 euros nets par an, soit 1 115 euros nets par mois pour un isolé, soit 28 092 euros nets par an ou 2 341 euros nets par mois pour un ménage composé de deux adultes et de deux enfants (n'ayant pas atteint l'âge de 14 ans).

C'est un premier pas qui pourra être suivi d'autres augmentations dans le cadre d'un accord de gouvernement sur un ensemble de mesures à prendre pour revaloriser la Justice en fonction du budget alloué.

Nathalie GILSON (MR)
Philippe PIVIN (MR)

De herwaardering van de juridische bijstand is zonder meer primordiaal, maar andere dossiers met betrekking tot justitie zijn dat al evenzeer. Het kan niet de bedoeling zijn dat andere justitiedomeinen hun financiering afgeroomd zien omwille van een andere maatregel, hoe legitiem die ook is. Een mogelijk neveneffect van een dergelijke maatregel zou kunnen zijn dat de waarde van het punt inzake *pro Deo* afneemt bij gebrek aan middelen; dat kan evenmin de bedoeling zijn.

Toch tillen de indieners van het amendement er zwaar aan dat de rechtzoekenden die onder de armoedegrens leven, geen toegang hebben tot de juridische bijstand. Volgens die indieners dient de wetgever daar onverwijld een mouw aan te passen.

Dit amendement strekt er derhalve toe te bepalen dat voor de toegang tot een volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand, de door de FOD Sociale Zekerheid vastgestelde armoedegrens als criterium moet gelden. Die grens is vastgelegd op 60 % van het mediaan equivalent netto-inkomen. In België bedraagt die inkomensgrens voor een alleenstaande thans 13 377 euro netto per jaar (1 115 euro netto per maand); voor een gezin van twee volwassenen en twee kinderen jonger dan 14 jaar is dat 28 092 euro netto per jaar (2 341 euro netto per maand).

Dit is een eerste stap, waarop nog andere kunnen volgen in het raam van een regeerakkoord over een geheel van maatregelen om justitie te revaloriseren naargelang van de toegewezen budgettaire middelen.

N° 12 DE MME GILSON ET M. PIVIN

Art. 3

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 3 Dans l’article 2 du même arrêté, modifié en dernier lieu par l’arrêté royal du 22 août 2019, dans l’alinéa 1er, sont apportées les modifications suivantes:

1. dans le 1°, les mots “1026 euros” sont remplacés par les mots “le seuil de pauvreté établi par le service public fédéral Sécurité Sociale”;

2. dans le 2°, les mots “1317 euros” sont remplacés par les mots “le seuil de pauvreté établi par le service public fédéral Sécurité Sociale”.

JUSTIFICATION

Les auteurs de l’amendement préconisent de prévoir, également pour ce qui concerne le bénéfice de la gratuité partielle, comme seuil minimal, le seuil de pauvreté établi par le service public fédéral Sécurité Sociale. Le seuil maximal et son indexation restent quant à eux inchangés pour l’instant.

Nathalie GILSON (MR)
Philippe PIVIN (MR)

Nr. 12 VAN MEVROUW GILSON EN DE HEER PIVIN

Art. 3

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 3. In artikel 2, eerste lid, van hetzelfde koninklijk besluit, het laatst gewijzigd bij het koninklijk besluit van 22 augustus 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. in het bepaalde onder 1° worden de woorden “1 026 euro” vervangen door de woorden “de door de federale overheidsdienst Sociale Zekerheid vastgestelde armoedegrens”;

2. in het bepaalde onder 2° worden de woorden “1 317 euro” vervangen door de woorden “de door de federale overheidsdienst Sociale Zekerheid vastgestelde armoedegrens”.

VERANTWOORDING

Ook met betrekking tot een deels kosteloze toegang tot de bijstand bepleiten de indieners van dit amendement dat de door de federale overheidsdienst Sociale Zekerheid vastgestelde armoedegrens als grensbedrag wordt genomen. De bovengrens, met inbegrip van de aanpassing aan het indexcijfer, blijft voornamelijk ongewijzigd.